

Moodul 6

Õigused ja kohustused
digitaalsetel turgudel

VASTUTUSEST LOOBUMINE:

Käesolevas väljaandes esitatud teave ja seisukohad on autorite omad ega pruugi kajastada Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Euroopa Komisjon ei garanteeri käesolevas väljaandes esitatud andmete täpsust. Euroopa Komisjon ega ükski Euroopa Komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes esitatud teabe kasutamise eest.

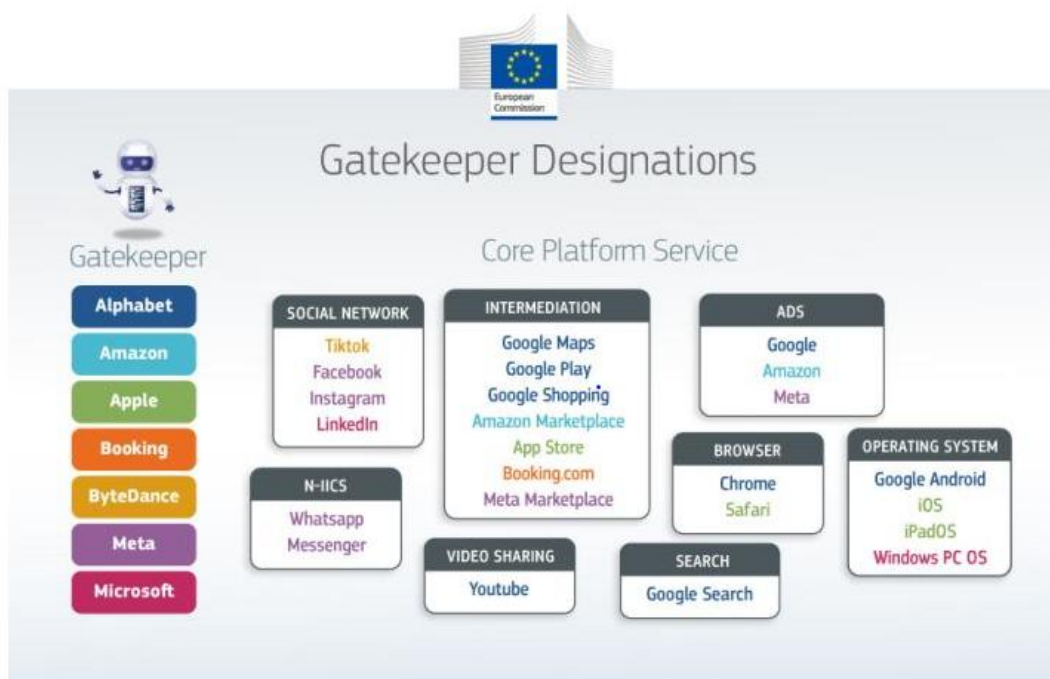
Käesolev dokument ei ole õiguslikult siduv ega kujuta endast ELi või riikliku õiguse ametlikku tõlgendust, samuti ei saa seda pidada terviklikuks või täielikuks õigusnõustamiseks. Selle eesmärk ei ole asendada konkreetseid küsimusi käsitlevat professionaalset õigusnõustamist.

Lugejad peaksid samuti meeles pidama, et ELi ja riiklike õigusakte uuendatakse pidevalt: kõik moodulite paberkandjad tuleks võrrelda veebisaidil www.consumerlawready.eu avaldatud võimalike uuendustega.

Aprill 2025

Table of Contents

Sissejuhatus.....	5
Mis on platvormimajandus ja miks see on oluline?	8
Keda määrused puudutavad?.....	8
Millele peaksin tingimuste osas tähelepanu pöörama?	8
Kas platvorm võib muuta tingimusi?	9
Mis juhtub, kui platvorm sulgeb, piirab või peatab minu konto?	9
Kuidas saan lõpetada oma lepingulise suhte platvormiga?.....	10
Mis saab minu andmetest?	10
Kas platvormid võivad kehtestada teatud tingimusi?.....	11
Kas platvormid võivad pakkumisi erinevalt kohelda?	11
Milliseid kaupu ja teenuseid ma tohin pakkuda?	11
Millist teavet ma hinnangute kohta saan?.....	12
Kas ma saan platvormil oma ettevõtte logo kuvada?	12
Millised muud kohustused on platvormidel?	12
Mis on pääsuvalitsejad ja millised on nende kohustused?	13
Kas mul on kohustused pääsuvalitsejate ees?.....	14
Mida ma saan teha platvormiga tekkinud konflikti korral?	15
Millised on jõustamis- ja kaebuste lahendamise mehhanismid pääsuvalitsejate puhul?	16
Lisa 1 - Nende küsimustega tegelevate vahendusteenuseid pakkuvate keskuste loetelu	35
Lisa 2 – Ülevaade määratud pääsuvalitsejatest ja nende põhilistest platvormiteenustest	36

.....36

Lisa 3 - Hoolsuskohustused37

Lisa 4 - Veebiturget puudutavad kohustused38

“Tagada, et platvormid täidavad oma kohustust teavitada kasutajaid selgelt ja põhjalikult nende õigustest.”

Ettevõtte

“Internetis on turvalisem osta, teades, et platvormid peavad kaitsma minu andmeid ja teavitama mind lahkumise kohta, et minna minna”

Tarbija

Ettevõtte

Sissejuhatus

Hea ettevõtja!

See käsiraamat on mõeldud tarbijatega kokkupuutuvatele mikro- ja väikeettevõtetele ning keskmise suurusega ettevõtetele.

„Tarbijaõigusest teadlik“ on üle-Euroopaline projekt, mida koordineerib EUROCHAMBRES (Euroopa Kaubandus-Tööstuskodade Liit) koos organisatsioonidega BEUC (Euroopa Tarbijate Organisatsioon) ja SMEUnited (Euroopas asuvate VKEdes hääli). Seda rahastab Euroopa Komisjoni kaudu Euroopa Liit. Projekti eesmärk on aidata tegutseda kooskõlas ELi tarbijaõiguse nõuetega.

Projekti eesmärk on aidata tegutseda kooskõlas ELi tarbijaõiguse nõuetega.

ELi tarbijaõigus hõlmab mitmeid Euroopa Liidus viimase 25 aasta jooksul kehtestatud õigusakte, mille ELi liikmesriigid on siseriiklikusse õigusesse üle võtnud. 2017. aastal viis Euroopa Komisjon lõpule hindamise, uurimaks kas eeskirjad täidavad endiselt oma eesmärgi. Üldine tulemus oli positiivne.¹ Järeldustest olulisim oli, et asutused peavad olemasolevaid reegleid tõhusamalt jõustama ning ettevõtted ja tarbijad nendega paremini kursis olema. Projekti „Tarbijaõigusest teadlik“ eesmärk on suurendada kauplejate, eeskätt VKEdes teadlikkust tarbija õigustest ja enda vastavatest kohustustest. Sel aastal töötas konsortsium välja mooduli, mis käsitleb veebimajandust reguleerivaid eeskirju, et jagada ettevõtjatega väärtuslikku teavet nende õiguste ja kohustuste kohta, kui nad müüvad oma tooteid interneti platvormidel.

Käsiraamatus on kuus moodulit, igaüks pühendatud ELi tarbijaõiguse konkreetsele valdkonnale:

- 1. moodulis käsitletakse lepingu eelse teabe andmise kohustust
- 2. moodulis tutvustatakse tarbija õigust taganeda väljaspool äriruume sõlmitud lepingust
- 3. moodulis keskendutakse õiguskaitsevahenditele, mille kaupleja peab tagama lepingu mittetäitmise korral
- 4. moodulis tuleb juttu ebaausast kaubandustavast ja ebaõiglastest lepingutingimustest
- 5. moodulis tutvustatakse vaidluste kohtuvälise lahendamise ja vaidluste internetipõhise lahendamise platvormi – ametlikku veebilehte, mida haldab Euroopa Komisjon, ja mille eesmärk on aidata lahendada tarbijate ja kauplejate vahelisi vaidlusi kohtuväliselt.
- 6. Moodulis selgitatakse, mida ettevõtjad peavad teadma, kui nad kasutavad platvormi oma kaupade ja teenuste müümiseks.

Käsiraamat on osa mitmest õppematerjalist, mis loodi projekti „Tarbijaõigusest teadlik“ (Consumer Law Ready) käigus. Veebilehel consumerlawready.eu leiate muudki informatiivset ja kasulikku, näiteks videoid, viktoriini ja e-testi, mille läbimisel saate tunnistuse. Foorumi kaudu on võimalik ühendust võtta spetsialistide ja teiste VKEdega.

¹ Täiendavat infot hindamise, selle järelduste ja järgmiste tegevuste kohta leiate Euroopa Komisjoni veebilehel: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=59332

Käsiraamatu 6. moodul on mõeldud selleks, et tutvustada teile digitaalsete platvormide kohta kehtivaid uusimaid õigusakte. Platvormide ja digitaalteenuste pakujate arvu mitmekordistumine on muutnud veebiturul valitsevat olukorda. Kuna platvormid ja otsingumootorid on muutunud ettevõtete jaoks oma kaupade ja teenuste reklaamimisel ülioluliseks, on EL võtnud vastu meetmeid ebaõiglaste lepingute ja kaubandustavade kasutamise vastu. Eeskirjad piiravad veebiteenuste ja platvormide võimu kontrollida selliseid aspekte nagu isikuandmete kogumine ja müük ning veebireitingute toimimine või kuvatav sisu.

Eeskirjade eesmärk on kehtestada platvormimajandusele selged kohustused ja nõuded. Moodulis tutvustatakse õigusi ja kohustusi, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrusest (EL) 2019/1150, millega edendatakse võrguvahendusteenuste ärikasutajate suhtes õiglust ja läbipaistvust (platvormilt ettevõttele – P2B määrus), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065 digitaalteenuste ühtse turu kohta ja direktiivi 2000/31/EÜ muutmise kohta (digitaalteenuste seadus – DSA) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. septembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/1925 konkurentsivõimeliste ja õiglaste turgude kohta digitaalvaldkonnas ning direktiivide (EL) 2019/1937 ja (EL) 2020/1828 muutmise kohta (digitaalturgude seadus – DMA). Nende õigusaktide sätete kohta põhjalikumat teavet leiate Euroopa Komisjoni juhenddokumentidest², mis on kättesaadavad kõigis ELi ametlikes keeltes.

Kolme määruse eesmärk on suurendada läbipaistvust, kaitsta lõppkasutajaid veebis ja avada ettevõtetele võimalusi. Nendes sätestatakse selged eeskirjad ja kohustused, mis käsitlevad näiteks ebaseadusliku sisu levitamist veebis, ning tagatakse õiglasemad ja avatumad digitaalturud. Platvormi ja ettevõtja vahelise suhtluse määruse eesmärk on luua õiglane, läbipaistev ja ettenägelik keskkond ettevõtjatele, kes kasutavad platvorme tarbijateni jõudmiseks. P2B-le tuginedes on DMA eesmärk edendada õiglust ja konkurentsivõimet veebisektoris. DSA kehtestab ühtlustatud eeskirjad turvalise, ettenägeliku ja usaldusväärse veebikeskkonna tagamiseks. Eeskirjadega kehtestatakse peamiselt veebivahendusteenuste, näiteks platvormide kohustused, et tagada ettevõtjatele õiglane turu ligipääs ja konkurents ning tarbijakaitse.

Soovitame teil tutvuda käesolevate eeskirjade ja mooduliga.

Loodame, et käesolevas käsiraamatus esitatud teave on teile kasulik.

² Juhised läbipaistvuse hindamise kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2019/1150; DMA kohta: https://digital-markets-act.ec.europa.eu/index_en

Mis on platvormimajandus ja miks see on oluline?

Platvormimajandus tähendab veebipõhiste vahendusteenuste kaudu teostatavat kaupade ja/või teenuste tehinguid, mis on üha kasvav trend. Need platvormid võimaldavad ühendust luua tarbijate ja ettevõtete vahel ja osta tooteid lihtsamalt.

COVID-pandeemia sundis ettevõtteid oma ärimudeleid ümber kujundama ja aitas seeläbi kaasa platvormimajanduse kasvule.

Otsingumootorid avaldavad olulist mõju VKEde (väike ja keskmise suurusega ettevõtted) müügile, kuna viis parimat otsingutulemust koguvad 88% klikkidest.

Keda määrused puudutavad?

P2B-määruse, DSA ja DMA kohaselt peavad teatavatele tingimustele vastavad veebivahendusteenused vastama nendes määrustes sätestatud nõuetele. Nendes määrustes on sätestatud ka ärikasutajate, lõppkasutajate ja tarbijate õigused.

Näide: Platvormid võivad olla näiteks veebiturud, sotsiaalvõrgustikud, videote jagamise platvormid, rakenduste allalaadimise poed, otsingumootorid, veebipõhised reisimis- ja majutusplatvormid ning operatsioonisüsteemid.

Millele peaksin tingimuste osas tähelepanu pöörama?

Tingimused peavad andma ettevõtjatele mõistliku etteaimatavuse nende ja platvormi vaheliste suhete kõige olulisemate aspektide osas.

Tingimused peavad olema:

Kättesaadavad, mis tähendab, et need on kergesti leitavad, pidevalt kättesaadavad ja kättesaadavad enne lepingulise suhte sõlmimist.

Näide: Kui ettevõtja peab esmalt portaali sisse logima, ei ole kasutustingimused kergesti kättesaadavad. Sama kehtib ka juhul, kui ettevõtja peab klõpsama läbi erinevad leheküljed, ei ole kasutustingimused kergesti kättesaadavad.

Arusaadavad tähendab, et on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles. Kasutustingimused võivad olla koostatud käsiraamatute, KKK-de, videote jne vormis, kui need on arusaadavad. DSA kohustab vahendusteenuseid esitama kasutustingimused selges, lihtsas, arusaadavas, kasutajasõbralikus ja ühemõttelises keeles, mis peab olema avalikult kättesaadav kergesti juurdepääsetavas ja masinloetavas vormingus. Väga suured veebipõhised platvormid (VLOP) ja väga suured veebipõhised otsingumootorid (VLOSE) on kohustatud avaldama need kasutustingimused kõigi liikmesriikide ametlikes keeltes, kus nad oma teenuseid pakuvad.

Täielikud, sisaldades kogu DSA ja P2B määruses nõutud sisu. Kasutustingimused peaksid edendama läbipaistvust, etteaimatavust, teenuse saajate kaitset ning ebaõiglaste või meelevaldsete tulemuste vältimist. Üldiselt kohustab DSA veebivahendusteenuseid lisama teavet kõikide poliiside, menetluste, meetmete ja vahendite kohta, mida kasutatakse sisu modereerimiseks, sealhulgas algoritmiline otsuste tegemine ja inimese poolt läbivaatamine, samuti nende sisemise kaebuste käsitlemise süsteemi töökord ning kergesti kättesaadav teave teenuse kasutamise lõpetamise õiguse kohta. Täpsemalt öeldes peavad kasutustingimused nende kahe õigusakti alusel sisaldama järgmist teavet:

- Teave vajaduse kohta põhjendada platvormide otsuseid ärikasutajate kontode peatamise, piiramise ja sulgemise kohta (põhjendused) (minimaalne etteteatamistähtaeg 30 päeva)
- Ärikasutajate lõpetamisõigus
- Läbipaistvus klientide otsingute järgi koostatud pingereas

- Lisatooted ja -teenused
- Läbipaistvus erineva kohtlemise osas
- Konkreetsed lepingutingimused
- Juurdepääs andmetele
- Mõju äriksutajate intellektuaalomandi õigustele
- Piirangud erinevate tingimuste pakkumisele muude vahendite kaudu
- Sisu modereerimise põhimõtted
- Sisemiste kaebuste käsitlemise mehhanismide ja (vähemalt kahe) vahendusteenuse toimimine.

Kas platvorm võib muuta tingimusi?

Platvormidel on õigus muuta oma kasutustingimusi. Nad peavad aga teavitama ettevõtteid kavandatavatest muudatustest vähemalt 15 päeva enne nende rakendamist. DSA kohaselt tuleb asjakohastest muudatustest, sealhulgas näiteks teenustes lubatud teabe eeskirjade muutmisest või muudest sellistest muudatustest, mis võivad otseselt mõjutada teenuse kasutajate võimet teenust kasutada, teavitada asjakohaste vahendite abil.

Muudatuste puhul, mis nõuavad ettevõtetelt keerukaid kohandusi, võivad kehtida pikemad etteteatamistähtajad.

Näited: Kui platvormilt eemaldatakse või lisatakse kogu äritegevusega seotud funktsioonid; kui ettevõtted

peavad oma tooteid kohandama või teenuseid ümber programmeerima, et saaksid platvormil tegevust jätkata.

Ettevõtte võib ka loobuda etteteatamisajast. Loobumisest tuleb teavitada kirjaliku avalduse või selge kinnitava tegevusega.

Näide: kinnitav tegevus võib olla, kui uusi kaupu või teenuseid pakutakse nende 15 päeva jooksul. See ei kehti juhtudel, kus mõistlik ja proportsionaalne etteteatamistähtaeg on pikem kui 15 päeva, kuna ettevõtted peavad tegema olulisi tehnilisi kohandusi.

Etteteatamistähtaeg võib olla ka kehtetu, kui on olemas õiguslik kohustus või ettenägematu ja otsene oht (nt pettus, pahavara, rämpspost või muud küberturvalisuse riskid), mis nõuab muutust.

Kui etteteatamistähtaega ei ole põhjendamatult järgitud, on muudatus kehtetu.

Teatis tuleb esitada püsival andmekandjal (nt e-mail), mis tähendab, et ettevõtja saab selle säilitada tulevikus kasutamiseks.

Platvormid ei tohi kehtestada tagasiulatuvaid muudatusi, välja arvatud juhul, kui need on ettevõtjatele kasulikud, kui need on sätestatud õigus- või regulatiivsetes kohustustes või kui need on vajalikud ettenägematu ja otsese ohu vältimiseks.

Mis juhtub, kui platvorm sulgeb, piirab või peatab minu konto?

Teatavatel juhtudel võivad platvormid sulgeda (konto lõplik sulgemine), peatada (nt kauba või teenuse loetelust eemaldamine või selle eemaldamine otsingutulemustest) või piirata (nt kauba müügi negatiivne mõjutamine, näiteks hinnangu alandamine).

DSA läbipaistvuse andmebaas – põhjendused – [siin](#).

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt peab konto sulgemine olema viimane abinõu.

Platvorm peab esitama põhjenduse „püsival andmekandjal” (st andmekandjal, mis võimaldab ärikasutajatel säilitada teavet tulevikus kasutamiseks, nt kiri, e-mail). Piirangute ja peatamise korral tuleb põhjendus edastada hiljemalt samal ajal, kui meede jõustub. DSA-s võetakse arvesse erinevaid piiranguid, mis võivad mõjutada teenuse saajaid (nt kontode täielik ja/või osaline peatamine või sulgemine, rahaliste maksete või teatud teabe nähtavuse peatamine jne). Kõigi nende võimalike piirangute puhul kehtestab DSA minimaalse teabe, mille platvorm peab esitama selgel ja kergesti mõistetaval viisil, kuid samal ajal nii täpselt ja konkreetselt, kui see on mõistlikult võimalik.

Sulgemise korral tuleb sellest teavitada vähemalt 30 päeva ette.

Erandid: Platvormid ei pea teavitamisperioodi järgima, kui sulgemine, piiramine või peatamine toimus õiguslike või regulatiivsete kohustuste täitmiseks või pärast ettevõtete poolt kasutustingimuste rikkumist.

Näide: See võib puudutada tõsiseid ebaseadusliku või sobimatu sisu vorme, kauba või teenuse ohutust, võltsimist, pettust, rämpsposti, isikuandmete häkkimist jne.

Platvorm peab andma võimaluse selgitada otsuse tegemiseni viinud asjaolud ja suunata see kaebuste käsitlemise süsteemi. Platvorm peab säilitama

ärikontoga seotud andmed, et need saaks taastada juhul, kui konto on suletud ekslikult.

Kuidas saab lõpetada oma lepingulise suhte platvormiga?

Ettevõtte võib soovida lõpetada lepingulise suhte pärast tingimuste muutmist või muudel põhjustel.

Platvormide ja ettevõtete vaheline lepinguline suhe peab olema õiglane ja toimuma heas usus. Seega peavad platvormid lisama oma tingimustesse teabe ettevõtetele selle kohta, kuidas nad saavad oma lepingulise suhte lõpetada.

Mis saab minu andmetest?

Kasutustingimustes tuleb kirjeldada andmetele juurdepääsu põhimõtteid, mis käsitlevad andmeid, mida ettevõtte või tarbijad OIS-i kasutamisel esitavad või loovad. See peab hõlmama järgmist:

- millistele andmetele on juurdepääs (aktiivselt esitatud või kasutamise käigus loodud)
- kelle poolt
- millistel tingimustel (kuidas seda saab kasutada), st asjaomaste andmete kategooriate (nt hinnangud ja arvustused) kättesaadavuse ja kasutamise ulatus, laad ja tingimused

See kirjeldus võib olla üldine ega pea sisaldama kõiki tegelikke andmepunkte.

Andmetele juurdepääs võib olla ettevõtetele ka täielikult piiratud, kuid platvormid peavad seda selgelt märkima.

DMA sätestab Euroopa Komisjoni poolt pääsuvalitseteks määratud väga suurte platvormide jaoks täiendavad kohustused seoses andmete kasutamise ja ettevõtetega andmete jagamisega (vt allpool).

Platvormid peavad oma kasutustingimustes märkima, kas ja millises ulatuses teenusepakkuja säilitab juurdepääsu, ettevõtte poolt lepingu kehtivuse ajal esitatud või loodud teabele, pärast lepingu lõppemist.

Kas platvormid võivad kehtestada teatud tingimusi?

OIS-teenuse (online-vahendusteenus, nt platvormid) pakkuja võib kehtestada kaupade või teenuste pakkumise tingimused.

Kui OIS-teenuse pakkujad otsustavad kehtestada tingimused, mis näiteks takistavad ärikasutajatel pakkuda kaupu ja teenuseid paremate tingimustega või madalamate hindadega, peavad OIS-teenuse pakkujad oma kasutustingimustes esitama selliste piirangute põhjendused ja avaldama kirjelduse, mis on kergesti leitav.

DMA alusel määratud väravavalvurite puhul ei saa OIS-teenuse osutajad selliseid diferentseeritud

tingimusi kehtestada ja peavad tagama, et ettevõtted saavad rakendada erinevaid tingimusi erinevates kanalites, mida nad kasutavad oma klientideni jõudmiseks. Näiteks ei tohiks OIS-teenuse müüjaid takistada pakkumast madalamaid hindu ja paremaid tingimusi oma veebisaidil võrreldes tingimustega veebiturul, mida nad samuti kasutavad oma klientideni jõudmiseks.

Selle piirangu kaalutlused võivad olla majanduslikku, kaubanduslikku või õiguslikku laadi.

Kas platvormid võivad pakumisi erinevalt kohelda?

Platvormid võivad kohelda oma pakumisi erinevalt konkurentide pakumistest P2B-määruse alusel, andes OIS-pakkuja pakumistele majandusliku eelise. See peab olema selgelt märgitud kasutustingimustes.

OIS-id ja otsingumootorid, mille puhul ettevõtja on DMA alusel määratud pääsuvalitsejaks, ei tohi näiteks otsingutulemustes või turul eelistada iseenda pakumisi.

Näide: Ebavõrdne kohtlemine võib puudutada juurdepääsu andmetele, hinnangut või muid teenuseosutaja poolt kohaldatavaid seadeid, mis mõjutavad tarbija juurdepääsu kaupadele või teenustele, teenuste kasutamise eest nõutavat tasu, teenuste või funktsioonide kasutamise tingimusi või teenustega otseselt seotud või nendele lisanduvaid tehnilisi liideseid.

Milliseid kaupu ja teenuseid ma tohin pakkuda?

Lisakaubad ja -teenused on tooted, mis tavaliselt sõltuvad peamisest kaubast või teenusest ja on sellega otseselt seotud, et toimida. Neid võib pakkuda OIS või kolmas osapool.

Näide: teatava kauba remonditeenus, finantstooted, teatava kauba või teenuse lisaks pakutav kindlustus (nt rendikindlustus), esmase toote täiendavad kaubad, esmase kauba täiustamise või kohandamise vahendid.

Kui pakutakse lisateenuseid ja -tooteid, peab OIS-i pakkuja seda täpsustama kasutustingimustes ja kirjeldama, kas ja millistel tingimustel on ettevõtte lubatud pakkuda ka oma lisateenuseid ja -tooteid.

Kirjeldus ei pea viitama konkreetsele kaubale või teenusele, vaid võib olla üldisem, kui see on piisavalt kirjeldav, et mõista lisakauba või -teenuse olemust.

Millist teavet ma hinnangute kohta saan?

OIS peab oma tingimustes sätestama peamised paremusjärjestuse määravad parameetrid. Peamised parameetrid võivad olla järgmised:

- ettevõtte kasutajate kaupade või teenuste kvaliteedi mõõtmiseks kasutatavad näitajad;
- toimetajate kasutamine ja nende võime mõjutada hinnanguid;
- elemendid, mis ei ole või on vaid kaudselt seotud kauba või teenusega, näiteks veebipakkumise esitusviis;

Teave edetabeli kohta peab olema rohkem kui lihtsalt parameetrite loetelu, vaid peab sisaldama ka selgitavat teavet (nt ettevõttesiseseid põhjusi parameetrite valikuks).

DSA kohaselt peavad platvormid esitama soovitusüsteemide või edetabelite parameetrid selgelt ja arusaadavalt, tagades, et teenuse kasutajad mõistaksid, kuidas teave nende jaoks edastatakse, sealhulgas vähemalt kõige olulisemad kriteeriumid ja nende vastava tähtsuse põhjused.

Kui hinnangut on võimalik mõjutada tasu eest, tuleb see samuti sätestada. Komisjon on kehtestanud täiendavad suunised hinnangute parameetrite kohta: [vaata siit](#)

Lisaks on DSA-s täpsustatud edetabelite läbipaistvuse kohustused. DMA keelab pääsuvalitsejate enda eelistamise hinnangutes.

Kas ma saan platvormil oma ettevõtte logo kuvada?

Äriühingute logod, kaubamärgid või brändinimed on olulised intellektuaalomandi õigused. OIS peab oma kasutustingimustes esitama üldise teabe äriühingute kasutajate intellektuaalomandi õiguste käsitlemise kohta.

Äriühinguid ei tohi piirata oma logo kasutamisel platvormil ja neil peab olema võimalik muuta oma kauplemisidentiteet nähtavaks osana oma pakkumisest OIS-is. Siiski võib platvorm sekkuda selle kuvamise viisi.

Millised muud kohustused on platvormidel?

DSA hõlmab õiguslikku raamistikku, mis loob turvalisema digitaalse ruumi, kus kaitstakse kõigi digitaalteenuste kasutajate, sealhulgas ärikasutajate põhiõigusi, ning kehtestab võrdsed tingimused innovatsiooni, majanduskasvu ja konkurentsivõime

edendamiseks nii Euroopa ühtsel turul kui ka kogu maailmas. DSA-s sätestatud eeskirjad kehtivad veebivahendajate ja platvormide (nt veebiturud, sotsiaalmeediaplatformid või rakenduste poed) suhtes. Platvormide puhul viitavad mõned neist kohustustest näiteks kasutustingimuste nõuetele, teavitamis- ja tegutsemismehhanismidele, koostööle riiklike asutustega, kontaktpunktide ja õiguslike esindajate määramisele, kaebuste ja hüvitamise mehhanismidele, kohtuvälisele vaidluste lahendamisele või soovitusüsteemide läbipaistvusele.

DSA kehtestab kohandatud asümmeetrilised kohustused³, sõltuvalt asjaomaste teenuste liigist ja eripärast ning nende mahust ja ulatusest, kohaldades kõige rangemaid hoolsuskohustusi VLOP-idele ja VLOES-idele, kuna need on muutunud peaaegu avalike suhtlus- ja kauplemisruumideks. Need kohustused hõlmavad näiteks nõuet viia läbi iga-aastased riskianalüüsid, sõltumatud auditid, võtta vajaduse korral kasutusele leevendusmeetmed ja luua kriisireageerimise mehhanismid, tagada täiendav veebireklaamide läbipaistvus ning andmetele juurdepääs ja kontroll jms.

Lisaks on DSA-s kogu peatükk pühendatud veebiturule, milles kehtestatakse täiendavad kohustused⁴ nendele platvormidele, välja arvatud mikro- ja väikeettevõtetele. Need kohustused käsitlevad põhiliselt kauplejate jälgitavust (teadke oma äriklienti põhimõte), disainilahenduste vastavust ja õigust teabele.

Mis on pääsuvalitsejad ja millised on nende kohustused?

Pääsuvalitsejad (ing. Gatekeepers) on väga suured platvormid, mille komisjon on määranud pääsuvalitsejateks. DMA kohaselt peab määratud pääsuvalitseja täitma kohustuste loetelu seoses põhiliste platvormiteenustega (CPS), mis on loetletud

EL Komisjoni otsuses, millega ettevõtja on määratud pääsuvalitsejaks.

Alates 5. septembrist 2023 on Euroopa Komisjon määranud seitse pääsuvalitsejat. Nende määramine ei hõlma kõiki nende teenuseid, vaid ainult teatavaid põhilisi platvormiteenuseid.

- Alphabet
- Amazon
- Apple
- Booking
- ByteDance
- Meta
- Microsoft

Kui platvormid on määratud pääsuvalitsejateks, on neil täiendavad kohustused tagada, et nad ei tegeleks ebaõiglaste äritavadega.

Näide: Ebaõiglaste äritavad võivad olla:

- enda eelistamine, st oma teenuste eelistamine kolmandate osapoolte pakutavate sarnaste teenuste ees (oma toodete või teenuste hindamine kõrgemalt kui konkurentide omad)
- Enamsoodustusrežiimi klauslid, st keeld oma ärikasutajatele pakkuda oma kaupu ja teenuseid mujal teistsuguste hindade ja tingimustega
- mitmete teenuste (nagu Facebook ja WhatsApp) isikuandmete ühendamine ühe ettevõtte omandusse; ettevõtte ärikasutajate poolt loodud mitteavalikult kättesaadavate andmete kasutamine konkrentsis nende ärikasutajatega
- diskrimineerivad juurdepääsutingimused

³ Vt lisa 3 – hoolsuskohustused

⁴ Vt lisa 4 – veebiturule kehtestatud kohustused.

- ärikasutajate õiguse esitada kaebusi riigiasutustele, sealhulgas riiklikele kohtutele, ja taotleda hüvitist välja jätmise (nt nende kasutustingimuste konfidentsiaalsusklauslid)

Lisaks ebaõiglaste tavade keelamisele nõuab DMA platvormidelt muu hulgas järgmist:

- saada kasutajate nõusolek enne nende jälgimist turunduseesmärkidel
- võimaldada kasutajatel hõlpsasti muuta vaikimisi seadeid ja kustutada eelinstallitud rakendusi
- lubada ettevõtetal reklaamida oma tooteid või teenuseid otseste kanalite või kolmandate osapoolte teenuste kaudu, isegi kui hinnad erinevad pääsuvalitseja omadest, ning lubada kasutajatel neile juurde pääseda pääsuvalitseja platvormi kaudu.
- lõppkasutajad ja ettevõtete kasutajad peavad saama teatada rikkumistest asjaomastele õigusasutustele.
- teatavatel tingimustel lubada kolmandate osapoolte rakenduste ja rakenduste poodide kasutamist pääsuvalitsejate operatsioonisüsteemides.
- võimaldada ettevõtetal teha koostööd (ühendada) pääsuvalitsejate tarkvara ja riistvaraga.
- võimaldada kasutajatel oma andmeid pääsuvalitsejalt teistesse volitatud ettevõtetesse üle kanda.

Kas mul on kohustused pääsuvalitsejate ees?

DMA kehtestab kohustused ainult määratud pääsuvalitsejatele. DMA eesmärk on luua õiglasemad ja avatumad digitaalturud. Seetõttu keelab see pääsuvalitsejate teatavad tegevused, mis on tunnistatud kahjulikuks, või kehtestab pääsuvalitsejatele

konkreetsed kohustused, et tagada ettevõtete õiglased ja võrdsed võimalused. DMA ei kehtesta mingeid kohustusi ettevõtetele, kes kasutavad pääsuvalitsejate teenuseid. Näiteks Amazon Marketplace'i teenust kasutav veebipood või Booking.comi teenuseid kasutav hotell ei ole DMA kohaselt kohustatud, kuid võivad selle sätetest kasu saada.

DMA loodud uutest ärivõimalustest kasu saamine ei tähenda, et sellised ettevõtted ei pea järgima neile kohaldatavaid seadusi, näiteks neid, mis nõuavad neilt oma klientide isikuandmete kaitsmist.

Turvalisuse ja privaatsuse tagamiseks peaksid ettevõtted pöörama erilist tähelepanu järgmistele aspektidele:

-kasutage turvalisi tööriistu või pistikprogramme, et saada kasutajate nõusolek ja tagada nende isikuandmete turvalisus.

-hoidke privaatsuspoliitika ajakohasena ja selgena, et vältida segadust. Hankige alati klientide selgesõnaline nõusolek enne nende isikuandmete kogumist või kasutamist.

-kui integreerite selliseid pääsuvalitsejate teenuseid nagu Google Consent Mode, veenduge, et annate nõusoleku signaale.

-andke kasutajatele juurdepääs oma andmete kättesaamiseks vastavalt DMA eeskirjadele.

-kontrollige pääsuvalitsejate platvormide ja teenuste õiguslikku vastavust. Lisaks hoidke end kursis pääsuvalitseja eeskirjade muudatuste või täiendustega.

Enne isikuandmete kogumist või töötlemist pääsuvalitseja platvormide või teenuste kaudu tuleb saada nõusolek ja pääsuvalitsejat tuleb sellest vastavalt teavitada. Ettevõtted peavad järgima GDPR-i nõudeid. See tähendab, et:

- andmete kasutamise läbipaistvus (privaatsuspoliitika)
- kasutaja selgesõnaline nõusolek (nõusolekuvormide säilitamine)
- tugevad turvameetmed.

Mida ma saan teha platvormiga tekkinud konflikti korral?

Ettevõtjatel on ettevõtete ja platvormide vaheliste konfliktide korral erinevad valikuvõimalused.

Platvormi sisene kaebuste käsitlemise süsteem: Kõik platvormid, välja arvatud väikesed (alla 50 töötaja, käive alla 10 miljonit eurot), peavad looma tasuta platvormi sisese kaebuste käsitlemise süsteemi.

Kaebus tuleb käsitleda mõistliku aja jooksul ning läbipaistvuse, võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtete alusel.

Kõikidest vaidluste lahendamise võimalustest on need kõige laialdasemalt kättesaadavad ja kasutatavad

mehhanismid kaebuste käsitlemiseks ja ettevõtjate probleemide lahendamiseks.

Platvormid peavad avaldama aruanded oma kaebuste käsitlemise süsteemi toimimise kohta (nt kaebuste arv, nende sisu, kaebuste menetlemiseks kulunud aeg ja tehtud otsused).

Samuti peavad nad oma kasutustingimustes esitama teavet juurdepääsu kohta oma kaebuste käsitlemise süsteemile.

Kui kaebus puudutab üldisi juurdepääsutingimusi, näiteks asjaomaste teenuste tingimustes sätestatud tingimusi, pääsuvalitseja määratud veebipõhise otsingumootori, veebipõhise sotsiaalvõrgustiku teenuse või rakenduste poe juurdepääsutingimusi, võib ärikasutaja kasutada alternatiivset vaidluste lahendamise mehhanismi, mida pääsuvalitseja peab DMA alusel tasuta pakkuma.

Spetsialiseeritud vahendajad

Vahendusteenused on erapooletud ja sõltumatud. Platvormid (välja arvatud väikesed OIS-id, mille personal on alla 50 inimese ja käive alla 10 miljoni euro) peavad oma kasutustingimustes ettevõtetele avaldama vähemalt kaks spetsialiseeritud vahendajat, kellega nad on nõus koostööd tegema. Nad peavad ettevõtjatele andma asjakohast teavet selle menetluse kasutamise kohta.

Platvormid peaksid kandma mõistliku osa vahenduskuludest (määrab vahendusteenuse osutaja). Seni ei ole paljud OIS-id veel võimalikke vahendusteenuseid märkinud (35 % OIS-idest).

Vahenduse kasutamine ei sõltu sellest, kas on eelnevalt läbi viidud sisemine kaebuste käsitlemine.

Kohtud

Sageli viimase abinõuna võivad ettevõtted saada abi organisatsioonidelt ja ühendustelt, kes esindavad ettevõtjate huve.

Need üksused peavad saama võtta meetmeid pädevate riiklike kohtute ees, kui platvormid ei järgi määrust.

Millised on jõustamis- ja kaebuste lahendamise mehhanismid pääsuvalitsejate puhul?

Kui pääsuvalitsejad tegutsevad ebaõiglaselt ja ei täida DMA nõudeid, võivad ärikasutajad sellest otse teavitada komisjoni DMA meeskonda (EC-DMA@ec.europa.eu). Pääsuvalitsejate töötajad võivad teavet edastada ka turvalise teavitaja tööriista kaudu (https://digital-markets-act.ec.europa.eu/whistleblower-tool_en).

Ärikasutajad võivad pöörduda ka liikmesriikide pädevate asutuste poole, kes teavitavad sellest komisjoni.

Ettevõtted peaksid pöörama tähelepanu platvormide kasutustingimustes sätestatud muudele kaebuste käsitlemise mehhanismidele.

Viimase abinõuna võivad nad pöörduda kohtusse. Määratud pääsuvalitsejal on keelatud piirata ärikasutajate õigust pöörduda kohtusse.

Millised on VKEd eelised?

- Võrdne kohtlemine pakkumiste järjestamisel võrreldes pääsuvalitseja pakkumisega (ei ole iseenda eelistamist)
- Tugineda andmete ülekantavusele veebiteenuste vahel
- Kasu saada nõusolekul põhinevast andmete edastamisest

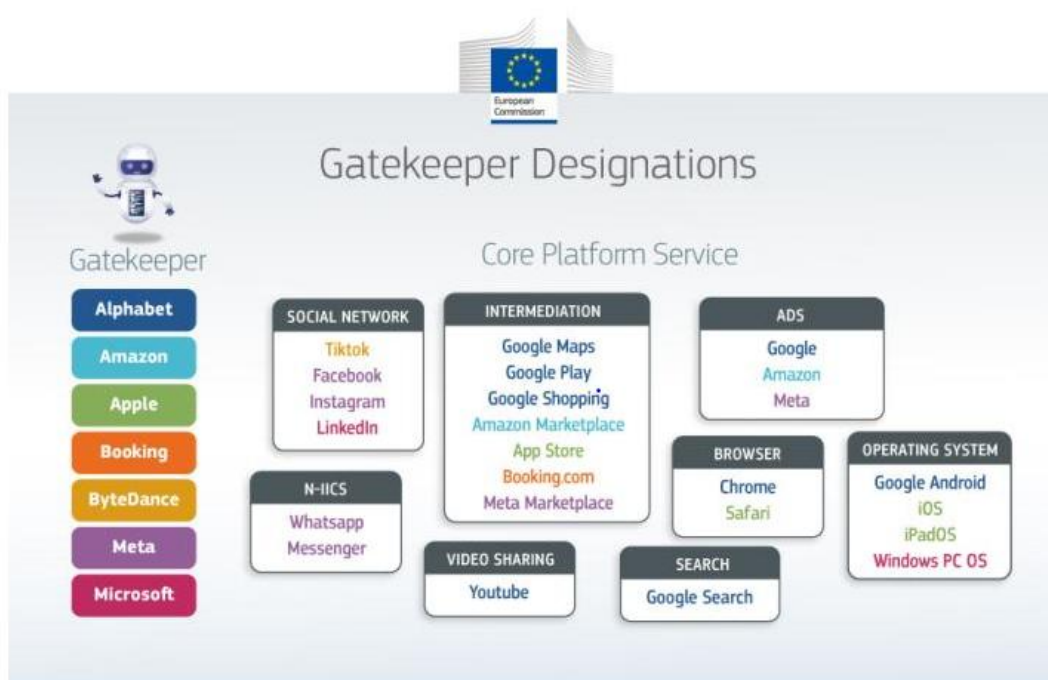
Lisad

Lisa 1 - Nende küsimustega tegelevate vahendusteenuseid pakkuvate keskuste loetelu

Vaidluste lahendamise keskused	Koht	Kirjeldus
CEDR⁵	UK	Hõlmab kogu Euroopas asuvaid vahendajaid, kes valdavad 22 keelt, mis võimaldab neil tegutseda Euroopa üleselt. Neil on ka kaks spetsiaalset skeemi Google'ile ja Amazonile suunatud kaebuste käsitlemiseks.
e-POM	Online	Veebipõhine vahendusportaal, mis hõlbustab vahendajate määramist konkreetsete juhtumite puhul, mis on seotud platvormi ja ettevõtte vaheliste suhetega.
Bundesverband Onlinehandel (German Federal Association of E-Commerce)	DE	B2B-vaidluste lahendamisele spetsialiseerunud vahenduskeskus, mis laiendas oma teenuseid, et pakkuva vahendusteenuseid P2B-määrusega seotud juhtumite puhul.
Reuling Schutte	NL	Keskus, mis on 10 aastat spetsialiseerunud alternatiivse vaidluste lahendamise pakumisele ettevõtetele, eelkõige vahendusteenuste osutamisele.
Centrum Mediacji Lewiatan (Lewiatan Mediation Centre)	PL	Keskus on spetsialiseerunud B2B vahendamisele, sealhulgas P2B juhtumite vahendamisele. Kuulub Konfederacji Lewiatani (Konfederatsioon Lewiatan), mis esindab 4 100 ettevõtet ja nende töötajate huve seoses ELi institutsioonidega.
Mediator of Enterprises	FR	2010. aastal Prantsuse valitsuse poolt loodud vahenduskeskus. Pakub P2B vahendusteenuseid e-kaubanduse harta allakirjutanutele.
Polimeni Legal	IT	E-kaubandusele ja digitaalsetele turgudele spetsialiseerunud vahenduskeskus. On käsitlenud umbes 10-15 P2B määrusega seotud vahendamisjuhtumit.

⁵ Note that since the UK is out of the EU, there might be slight differences.

Lisa 2 – Ülevaade määratud pääsuvalitsejatest ja nende põhilistest platvormiteenustest

Lisa 3 - Hoolsuskohustused

	SUURED PLATVORMID	VEEBI PLATVORMID	VEEBIMAJUTUS- TEENUSED	KÕIK VAHENDAJAD
Läbipaistvuse aruandlus	•	•	•	•
Kasutustingimused	•	•	•	•
Koostöö riiklike asutustega	•	•	•	•
Kontaktipunktid ja seaduslikud esindajad	•	•	•	•
Teatamise ja meetmete võtmise kord	•	•	•	
Kuritegude teatamine	•	•	•	
Kaebuste ja hüvitamise mehhanismid, OOC- vaidluste lahendamine	•	•		
Usaldusväärsed märgistajad	•	•		
„Varjatud mõjutustehnika“ keelustamine	•	•		
Meetmed kuritarvituslike teavituste vastu	•	•		
Turuplatside erikohustused (nt „tunne oma klienti“, pistelised kontrollid)	•	•		
Lastele suunatud reklaamide ja isikuandmete eriliikidel põhinevate reklaamide keelustamine	•	•		
Juurdepääsetavus	•	•		
Soovitussüsteemide läbipaistvus	•	•		
Reklaami läbipaistvus	•	•		
Riskijuhtimine	•			
Sõltumatud auditeerimised	•			
Kasutaja võib profiilimisest loobuda	•			
Andmete jagamine ametiasutuste ja teadlastega	•			
Käitumisjuhendid	•			
Koostöö kriisidele reageerimisel	•			

Kumulatiivne

Lisa 4 - Veebiturge puudutavad kohustused

Kauplejate jälgitavus	Projekteerimisel arvestatud vastavus	Õigus teabele
☐ Kohustus koguda teavet kauplemise isikuandmete kohta	☐ Kasutajaliidese kujundus: võimaldab kauplemisel avaldada teavet	☐ Teave tarbijatele, kes on ostnud ebaseaduslikke kaupu või teenuseid
☐ Parima jõupingutuse abil hinnata, kas teave on usaldusväärne ja täielik	☐ Tarbijad näevad selgelt näiteks: logod ja kaubamärgid, ELi õigusaktidele vastavad sildid ja märgistused, toodete identifitseerimine	
☐ Kohustus esitada selline teave tarbijatele	☐ Parima jõupingutuse abil hinnata, kas teave on täielik	
	☐ Teha mõistlikke jõupingutusi, teostamaks pistelisi kontrole, et kaubad ei oleks avalikult kättesaadavates andmebaasides loetletud ebaseaduslikena	

Consumer Law Training for European SMEs